

**VOLANIE
KRVI**

**MICHALA
RIES**

Vydal Slovenský spisovateľ, a. s.
Miletičova 23, 821 09 Bratislava 2
E-mail: info@slovenskyspisovatel.sk
www.slovenskyspisovatel.sk
Zodpovedný redaktor Marek Zákopčan
Prvé vydanie
Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín

Copyright © Michala Ries 2023
Cover Design © Barbara Baloghová 2023
Cover Photo © Stanislav Ivanitskiy / Trevillion Images
Slovak Edition © Slovenský spisovateľ, Ltd, 2023

ISBN 978-80-220-2546-1

Venujem všetkým svojim predkom.

Po čiernej mágii človek siahne len v dvoch prípadoch. Keď chce sebe dobre alebo druhému zle. Bez ohľadu na zámer však vždy vyvolá rovnakú temnotu.

NA ŽIVOT A NA SMRŤ

1

Dvadsaťštyri generácií dozadu

Chudoba je ako choroba.

Zožiera človeka zaživa. Oberá ho o vôľu a silu.

Choroba sa však raz skončí. Človek sa vylieči alebo zomrie.

Ale chudoba? Tá je nekonečná, akoby sa presúvala z generácie na generáciu.

Celý jeho rod je presiaknutý chudobou.

Len hlad, zima a utrpenie.

Nadádu lepšie týždne, niekedy aj mesiace, no nikdy to nevydrží.

Vždy zas a znova padne na dno.

Nedokáže uživiť svoju rodinu. Je sklamaním pre svoju ženu aj pre svoje deti.

Ozve sa plač, pohľad stočí k handrám na zemi.

Krčí sa tam jeho najstarší syn. Sedí pri ňom jeho žena.

Ďalšie dve deti, syn a dcéra, sedia v kúte, blízko ohňa.

Znova sa vráti pohľadom k synovi.

Posledné týždne boli dobré. Ukradol malé prasa a mali čo jesť.

Nie je na to hrdý, ale inak by pomreli od hladu. Už i tak sú len kosť a koža.

Zima je tuhá a tam, kde ho vzal, chýbať nebude.

Musel sa postarať o svoju rodinu. Musel.

Lenže keď odznel hlad, prišla choroba.

Jeho prvorodený sa zmieta na zemi v kľčoch. Už päť dní ho trápia vysoké horúčky, silné bolesti brucha a hnačky.

Byliny doposiaľ vždy pomohli na horúčku aj bolesti. No tentoraz nie.

Včera ho žena požiadala, aby zavolať liečiteľa. Zašiel poňho ešte v ten deň, no liečiteľ odmietol prísť. Nepracoval zadarmo a on mu nemal čo ponúknuť. Nechcel ohroziť svojho koňa pri brodení snehovými závejmi ani sa vzdať pohodlia teplého domu.

Víchor bol večer taký silný, že im trieskal na chatrné dvere, akoby ich chcel vytrhnúť z pántov.

No teraz je ráno a obloha je čistá.

Vezme syna do náručia, žena ho zabalí do handier. Bez slova kráča. Krok za krokom, kilometer za kilometrom. Tisne k sebe ľahké telo a na srdci je mu ťažko.

Nikdy to nebol silný chlapec, ale už má dvanásť rokov a v tejto chvíli neváži viac než malé dievča.

Slza mu spadne na chlapcovo líce. Napriek zime je rozpálené a spotené.

Liečiteľ chlapca neochotne prezrie a do úst mu vleje obsah malej fľaštičky.

„Čo je to?“

„Výluh z pastiernika, na horúčku. Viac urobíť nemôžem.“

Zadarmo. Viac neurobíť zadarmo.

Dlho naňho hľadí. V očiach má prosbu aj bezmocnosť. Klesol by na kolená, keby to pomohlo.

Dá sa urobiť viac. Určite sa dá. Ak by mal peniaze alebo zlato.

Ale on nemá nič.

Porazene prikývne a vydá sa na spiatočnú cestu.

Po návrate domov vyčerpane klesne do kúta, kde je jeho miesto na spanie.

Ráno precitne, oči zavreté, iba počúva.

V miestnosti počuje okrem svojho dychu len tri.

Jeden chýba.

Žiaden nádych, žiaden výdych.

Útroby mu zovrie obrovský žiaľ a hnev.

Akoby sám diabol strčil doňho ruku, schmatol mu vnútornosti a krútil nimi.

Smeje sa jeho agónii.

Len chudoba, hlad a smrť! Predurčenie tvojho rodu!

Vstane a pozrie na svoje spiace deti. Na tie, ktoré dýchajú, aj na to, v ktorom už život vyhasol.

Nie. Nie! Dosť!

Takto už nebude žiť.

Oni takto nebudú žiť.

Už nikdy viac, ani deň navyše.

Nech je cena akákoľvek.

Ešte je tma a husto sneží, no on sa odhodlane brodí čerstvým snehom.

Zatína päste a po lícach mu tečú slzy.

Jeho prvorodený syn.

Sklamal ho.

Ale ostatných už nesklame.

Po troch hodinách úmornej cesty zastane pred chalupou. Nikdy predtým tu nebol. Vždy sa jej zďaleka vyhýbal.

Zatne zuby a zaklope.

Vo dverách sa po chvíli objaví vysoký muž v čiernom odevu.

„Čakal som ťa.“

Dvere sa pootvoria a on vstúpi.

Srdce sa mu rozbúcha.

Čakal naňho. Vedel to.

Keby prišiel skôr, mohol syna zachrániť.

Mal klopať tu, nie u liečiteľa.

„Chcem peniaze. Pôdu. Bohatstvo. Urobím všetko, aby mojej rodine nič nechýbalo. Čokoľvek budeš žiadať.“

Muž ho uprene sleduje čiernymi očami.

Priam cíti to zlo, ktoré sa vôkol neho vznáša, je čierne a husté, ovíja sa okolo neho ako brečtan, tisne sa k nemu ako rozvášnená žena túžiaca po spojení.

Nahlas prehltnie a roztrasené ruky zovrie v pästí.

„Môžeš byť bohatý. Si si však istý, že to chceš?“

Pred očami sa mu zjaví synova tvár bez života.

Na jeho duši nezáleží.

Ak je dohoda s Ním jediný spôsob, ako ich ochrániť, dovoľí temnote, aby ho naplnila, pustí ju do svojich žíl aj do svojho srdca.

„Áno.“

Muž sa zlovestne usmeje a v chyži sa zotmie.

„Vyžiada si to obete...“

Prikývne.

Otočí sa mu chrbtom a o chvíľu mu podá čašu s tmavým vínom.

„Pripime si. Na život a na smrť.“

2

Súčasnosť

Zo spánku ma vytrhne neľudský vreskot.
Hlasný a prenikavý.
Bezbrehé vrieskanie plné hrôzy a utrpenia.
Bez zaváhania vyletím z postele a bežím do vedľajšej izby.

Ema sa zmieta na matraci, oháňa sa rukami a kope nohami v boji s neviditeľným protivníkom.

Skočím na ňu a kolenami jej obopnem telo, aby som ju aspoň čiastočne znehybnila, a vrazím jej silnú facku.

Kruté? Áno.

Účinné? Áno.

Precitne a uprie na mňa uslzené oči.

„Mami? Mami,“ vzlykne a celá sa roztrasie.

Ľahnem si vedľa nej a objímam ju. Tíším ju, až kým vzlyky neprejdú do tichého posmrkávania.

„Mala taký strach, mami. Tak hrozne sa bála. Srdce jej búšilo opreteký. Cítim to. Cítim jej hrôzu.“

Na jej slová nereagujem, len ju ďalej držím.

Trvá viac než dve hodiny, kým znovu zaspí. Pokojne odfukuje a hlavu mi tisne k hrudi.

Pobožkám ju do vlasov a uvoľním strnulé telo. Svaly ma bolia od nepríjemnej polohy.

Vo svojich nočných morách nebojuje s neviditeľným protivníkom.

Jej protivník neexistuje.

Berie už štvrté antipsychotiká. Troje predchádzajúcich nezabralo vôbec.

Klozapín, ktorý berie teraz, však vyzerá nádejne.

Prvé štyri týždne sa frekvencia zlých snov aj intenzita halucinácií znižovala.

Už dva týždne vyzerala takmer ako predtým, keby nie jej prázdnych očí.

Ale je to späť. A lieky berie poctivo, sama na to dohliadam.

Zajtra zavolám psychiatrovi. Vravel, že ak klozapín dostatočne nezaberie, skombinujeme ho s niečím iným.

Ja už nezaspím, tak ako iné noci, keď ma jej výkriky vytrhnú zo spánku.

A tak ako iné noci, aj dnes si kladiem otázky.

Prečo?

Prečo sa jej to deje?

Prečo má halucinácie?

Prečo trpí bludmi?

Doktor mi všetko vysvetlil z pohľadu mozgu a logická časť môjho ja tomu rozumie. Tá materská to však odmieta, zdá sa jej to nepochopiteľné. Nedostatočné.

V priebehu roka sa zo zdravého, šťastného dievča stala troska.

Konkrétny spúšťač schizofrénie sa vraj zistiť nedá. Je to kombinácia „správnych“ génov a „niečoho“.

Čo je to niečo? Prostredie u nás doma? Niečo v škole? Prvé pokusy s alkoholom?

Niečo.

Začalo to nenápadne.

So starším bratom Denisom pozerala večer film ako mnohokrát predtým. Nejaký horor.

V noci mala zlý sen.

Odvtedy mávala problémy so spánkom a pod očami sa jej vytvorili obrovské kruhy, ktoré sa neunúvala masikovať, hoci predtým sa líčila rada.

Týždne bežali a ona sa menila – obmedzila stretávanie s kamarátkami, zhoršili sa jej známky a stále bola zavretá v izbe.

Často opakovala, že nemôže spať. Že je strašne unavená, a preto nemá o nič záujem. Lenže aj keď ležala v posteli celé hodiny, zaspala len na okamih alebo vôbec nie.

Absolvovali sme všetky možné vyšetrenia, no fyzicky bola aj je zdravá ako ryba.

Vyskúšali sme desiatky tipov na dobrý spánok, no nič nezabralo.

Až vtedy mi napadlo, že ak je všetko v poriadku, keď je hore, možno niečo nie je v poriadku, keď spí.

Spýtala som sa jej, či sa jej niečo sníva.

A ona sa rozplakala.

Povedala, že vždy keď zaspí, vidí, ako niekto zabíja dievča. Stále dookola v desivej slučke.

Nešlo o to, že nemohla spať. Ona spať nechcela.

Napadlo mi, že to súvisí s tými horormi, ktoré tak rada s Denisom pozerala. Že sa jej niečo – nejaký strašidelný výjav z filmu – vrylo do podvedomia a potrebuje to dostať von.

Objednala som ju k psychológovi.

Dva dni pred prvým sedením som v kuchyni vari-la, ona v obývačke pozerala televíziu.

Počula som, že rozpráva.

Myslela som si, že hovorí so mnou, preto som vo-šla za ňou do izby.

Sedela na podlahe a neprítomne civela do okna.

Prstami pravej ruky si škrabala zápästie, už ho ma-la celé červené.

Viac ma však vydesili jej slová.

„Viem, že to bolí. Ale ako ti mám pomôcť? Ne- viem, čo mám robiť. Tvoj krik mi trhá uši, ale ja ne- viem, čo mám robiť!“

Po lícach jej tiekli slzy a na zápästí sa objavili kr- vavé škrabance.

„Neviem! Neviem, ako ti mám pomôcť! Už ťa zabili! Zabili ťa! Daj mi pokoj! Neurobila som to ja! Prečo te- da stále kričíš na mňa? Prestaň už! Prestaň!“

Šokovane som hľadela na svoje dieťa, na svoje krásne dievčatko, šestnásťročnú dospievajúcu dcéru, ako sa rozpráva s niekým, kto tam nie je.

Spamätala som sa, až keď krv začala kvapkať na ko- berec.

Padla som na kolená, odtrhla jej škriabucu ruku od tej dorážanej a dookola opakovala jej meno.

Pozrela na mňa, oči plné slz.

„Neviem, čo chce, mama. Možno aby som sa zabila tiež. Potom bude spokojná a dá mi pokoj. Ale ja chcem žiť. Chcem žiť ako predtým. Dostaň ju preč z mojej hlavy. Prosím, mama, pomôž mi!“

Namiesto psychológa sme navštívili psychiatra.

A mojej zdravej dcére zrazu diagnostikovali desivú chorobu.

Schizofrénia.

Celý náš rodinný život sa scvrkol na tú diagnózu.

Hlavne môj život.

Ema prerušila štúdium na strednej škole a ja som dala výpoveď v práci.

Neustále ju sledujem. Analyzujem každý jej pohyb, každý pohľad a každé slovo.

Bojím sa, čo urobí. Bojím sa, čo neurobí.

Aj keď lieky veľmi nezaberajú na prejavy choroby, ovplyvňujú ju.

Je iná. Už v nej nespoznávam dcéru, akou bývala.

Keď počujem zvuky z kuchyne, opatrne vstanem, aby som ju nezobudila, a zjdem za manželom, ktorý sa chystá do práce.

Keď ma uvidí, smutne mu poklesnú kútiky.

„Ani tieto nezabrali,“ skonštatuje.

Pokrútim hlavou.

„Čo budeme robiť?“

Andrej vstane zo stoličky a objíme ma. Zničené sa o neho opriem.

„To, čo povedal lekár. Skúšať ďalej. Raz nejaké zaberú. Musíme byť trpezliví. Vieme, aká je jej diagnóza. Najsť správnu liečbu je len otázka času. Musíme veriť.“

Musíme. Musíme.

Pobožká ma na čelo a o chvíľu buchnú vchodové dvere.

Plecia mi ovisnú.

Emina schizofrénia zasiahla aj náš vzťah. Nemilovali sme sa tri mesiace. Nerozprávame sa už o ničom inom než o Eme. Niekedy mám pocit, že sme prestali byť manželmi a zostali iba rodičmi. Navyše nie rodičmi všetkých troch detí, len Emy.

Vzdychnem si a pripravím raňajky. Snažím sa, aby naše dni vyzerali rovnako.

Psychiater tvrdí, že rutina ľuďom ako Ema pomáha. Budím ju vždy o siedmej.

Ranná hygiena, raňajky. Dopoludňajšia prechádzka. Raz týždenne chodí na terapiu aj na umelecké dielne a skupinové sedenia.

Obed. Popoludňajšia prechádzka. Doma si čítame, učíme sa alebo hráme spoločenské hry, ak sa na to cíti. Každý deň sa snažím, aby sme aspoň pár minút strávili všetci spolu. Aby nikto z nás nezabudol, že sme stále rodina, aj keď je to ťažké.

Večera, ak má náladu na televíziu, niečo si spolu pozrieme, sprcha, spať.

A lieky. Drobné tabletky na opravenie chýb, ktoré vykazuje Emin mozog.

Saška, moja pätnásťročná dcéra, vstane ako prvá. Vojde do kuchyne a venuje mi ospalý úsmev.

„Ahoj, mami.“

„Ahoj, zlatko. Dáš si vajíčka?“

„Áno, prosím,“ zošuchne sa na stoličku. „V noci som počula Emu kričať. Je v poriadku?“